

Resălbătirea în România

Răspunderea civilă față de terți, inclusiv față de proprietarii de terenuri învecinate

*Un cioban își conduce turma către un țarc, Carpații Meridionali, Munții Țarcu, Caraș-Severin.
Florian Möllers / Rewilding Europe*

Principalele subiecte

- Măsuri practice pentru limitarea riscului sau a impactului răspunderii
- Considerații generale pentru stabilirea răspunderii
- Renunțarea la răspundere și exonerarea de răspundere
- Răspunderea pentru daune în circumstanțe speciale legate de resălbătire

Principalele concluzii

- 1 Poate exista răspundere pentru daunele sau prejudiciile cauzate terților, inclusiv vecinilor, astfel încât este rezonabil să se ia măsuri pentru a evita daunele sau prejudiciile.
- 2 Practicienii ar trebui să realizeze evaluări de risc pentru a înțelege și a atenua riscurile asociate activităților de resălbătire și să încheie o asigurare care să acopere potențialele răspunderi.
- 3 Există situații în care practicienii pot fi răspunzători chiar dacă acțiunea care a cauzat prejudiciul nu le poate fi imputată.
- 4 Există mai mulți factori care pot exonera sau limita răspunderea, inclusiv evenimente imprevizibile sau neglijența victimei.
- 5 Există situații specifice în care practicienii ar trebui să fie diligenți pentru a evita daunele, inclusiv utilizarea focului sau excavările.

Cuprins

1.	Măsuri practice pentru limitarea răspunderii civile potențiale.....	2
2.	Răspunderea față de terți. Situațiile în care o persoană poate fi răspunzătoare.....	3
2.1	Există patru elemente care trebuie stabilite pentru a declanșa răspunderea civilă față de terți:10.....	3
2.2	Cauzele care conduc la exonerarea sau limitarea răspunderii.....	5
3.	Răspunderea pentru daunele cauzate de structurile construite de om.....	7
4.	Răspunderea pentru daunele cauzate de alunecări de teren și inundații	9
5.	Răspunderea pentru daunele cauzate de copaci, crengi sau rădăcini.....	11
6.	Răspundere pentru daunele cauzate de incendiu	11

1. Măsuri practice pentru limitarea răspunderii civile potențiale

Această notă abordează trei domenii cheie ale răspunderii civile¹ relevante pentru cei care întreprind activități de resălbăticire: răspunderea civilă față de terți; considerații speciale privind relațiile de vecinătate; și exonerările de răspundere. În cazul în care se stabilește răspunderea, poate exista obligația legală de a acorda despăgubiri bănești părții vătămate.

Deși amploarea răspunderii potențiale care decurge din activitățile de resălbăticire poate fi descurajantă, există mai multe măsuri practice pe care practicienii le pot lua pentru a reduce riscul de a fi găsiți răspunzători și pentru a elimina impactul financiar direct al obligației de a plăti despăgubiri/daune în aceste situații. În special, este recomandabil să:

- Solicitați consultanță juridică detaliată cu privire la proiectul specific care se implementează. Practicienii ar trebui să acopere orice potențiale răspunderi care pot decurge din proiect și modul în care acestea pot fi evitate, inclusiv acțiunile potențiale care pot avea impact asupra terenurilor învecinate.
- Realizați și să actualizați evaluări detaliate ale riscurilor în legătură cu toate aspectele proiectului.
- Dacă este posibil, practicienii ar trebui să încheie o asigurare de răspundere civilă cuprinzătoare și să se asigure că discută cu asiguratorul despre riscurile implicate în proiect și că respectă cerințele acestuia. Asigurarea ar trebui să acopere, de asemenea, orice evenimente

/activități care ar putea avea un impact negativ asupra proprietarilor de terenuri învecinate.

- Țineți întotdeauna cont de faptul că există o obligație generală de a evita deteriorarea proprietății vecinilor. Prin urmare, practicienii trebuie să ia toate măsurile rezonabile și adecvate pentru a evita cauzarea de daune proprietății vecinilor prin acțiuni și omisiuni.
- Luați în considerare construirea și întreținerea unui gard și/sau a altor bariere adecvate în locurile în care sunt ținute animalele pentru a (i) împiedica animalele să scape din zona proiectului și (ii) împiedica publicul să intre în zona proiectului fără invitație.
- Utilizați semne/alte notificări pentru a indica în mod explicit publicului că intră într-un proiect de resălbăticire. Semnele trebuie să indice ce animale sunt prezente și orice pericole asociate. Acestea trebuie să avertizeze în mod explicit publicul să fie atent.
- Dacă proiectul nu este deschis publicului, practicienii ar trebui să precizeze acest aspect în mod explicit, prin utilizarea de semne/alte notificări, specificând că orice persoană care intră pe proprietate fără autorizație comite o încălcare a proprietății.
- În cazul în care există neclarități sau în situația unei cereri de despăgubire, practicienii trebuie să solicite consultanță juridică.

2. Răspunderea față de terți. Situațiile în care o persoană poate fi răspunzătoare.

Răspunderea civilă se poate declanșa atunci când acțiunile unei persoane cauzează prejudicii sau daune proprietății altei persoane.² Multe activități din cadrul unui proiect de resălbăticire pot cauza daune, iar răspunderea civilă va fi declanșată dacă sunt îndeplinite condițiile necesare. Prin urmare, este important să se înțeleagă regulile generale ale răspunderii civile și elementele de care trebuie să se țină seama.

Codul Civil al României³ reglementează două tipuri de răspundere civilă delictuală:⁴

- *Răspunderea civilă subiectivă* – răspunderea poate apărea dacă acțiunile unei persoane cauzează prejudicii sau daune proprietății unei terțe părți sau dacă acțiunile unei persoane încalcă drepturile și interesele legitime ale altor persoane; și
- *Răspunderea civilă delictuală obiectivă* – în cazurile specifice prevăzute de lege, o persoană poate fi răspunzătoare pentru prejudiciile cauzate altora, indiferent de culpă. Răspunderea civilă obiectivă decurge din gradul de control sau de grijă pe care îl au pentru cauza prejudiciului, cum ar fi animalele⁵ sau obiectele⁶ aflate în grija sau posesia lor, clădirile cu defecțiuni⁷ și controlul lor asupra activităților periculoase din cadrul proprietății⁸. În cazurile de răspundere civilă

obiectivă, practicianul trebuie să dovedească că nu se află în culpă sau că, chiar și cu măsurile de diligență necesară, prejudiciul nu ar fi putut fi evitat. Noțiunea de *grijă* se referă la proprietarul obiectului sau la persoana care, în baza unei dispoziții legale, a unui acord sau chiar doar *de facto*, exercită în mod independent controlul și supravegherea asupra aceluși obiect și îl utilizează în propriul interes.⁹ În măsura în care acest aspect este relevant pentru resălbăticire, aceste excepții sunt luate în considerare în secțiunea 3 și în *Resălbăticirea în România: Răspunderea civilă pentru animale*.

În general, un practician poate fi ținut răspunzător pentru orice comportament săvârșit cu intenție sau cu neglijență, care cauzează daune nejustificate unei alte persoane sau proprietății acesteia. Practicienii pot fi, de asemenea, ținuți răspunzători pentru daunele cauzate de animale, obiecte sau clădiri cu defecțiuni, în măsura în care au o obligație de diligență față de acestea.

Exemplul 1

Proprietarul A taie gardul aparținând vecinului său fără permisiune.

Această acțiune constituie o încălcare clară a drepturilor de proprietate ale vecinului și, prin urmare, este ilicită. Ca urmare, Proprietarul A poate fi tras la răspundere pentru orice prejudiciu cauzat de acțiunea sa. Acest aspect ar putea include costul reparării gardului și orice pierderi suplimentare rezultate din încălcare, cum ar fi costul recuperării animalelor care au scăpat prin deschiderea gardului, de exemplu.

2.1 Există patru elemente care trebuie stabilite pentru a declanșa răspunderea civilă față de terți:¹⁰

- *Conduită ilicită* – un act voluntar ilegal sau o omisiune din partea practicianului.
- *Culpa (săvârșită cu intenție, din neglijență sau imprudență)* – comportamentul practicianului este reprobabil deoarece persoana (i) a intenționat să provoace daune; (ii) a acționat din neglijență sau imprudență; sau (iii) a acceptat că acțiunea sa ar putea provoca daune. Intenția implică voința și

conștientizare a acțiunilor unei persoane care determina prejudicii. Neglijența implică neconsiderarea corespunzătoare a posibilelor consecințe ale acțiunilor proprii sau neexercitarea diligenței obișnuite.

Imprudența în ceea ce privește impactul acțiunilor proprii sau nerespectarea legilor, reglementărilor, ordinelor sau instrucțiunilor constituie un comportament neglijent. Neglijența apare chiar și atunci când nu există intenția de a provoca prejudicii.

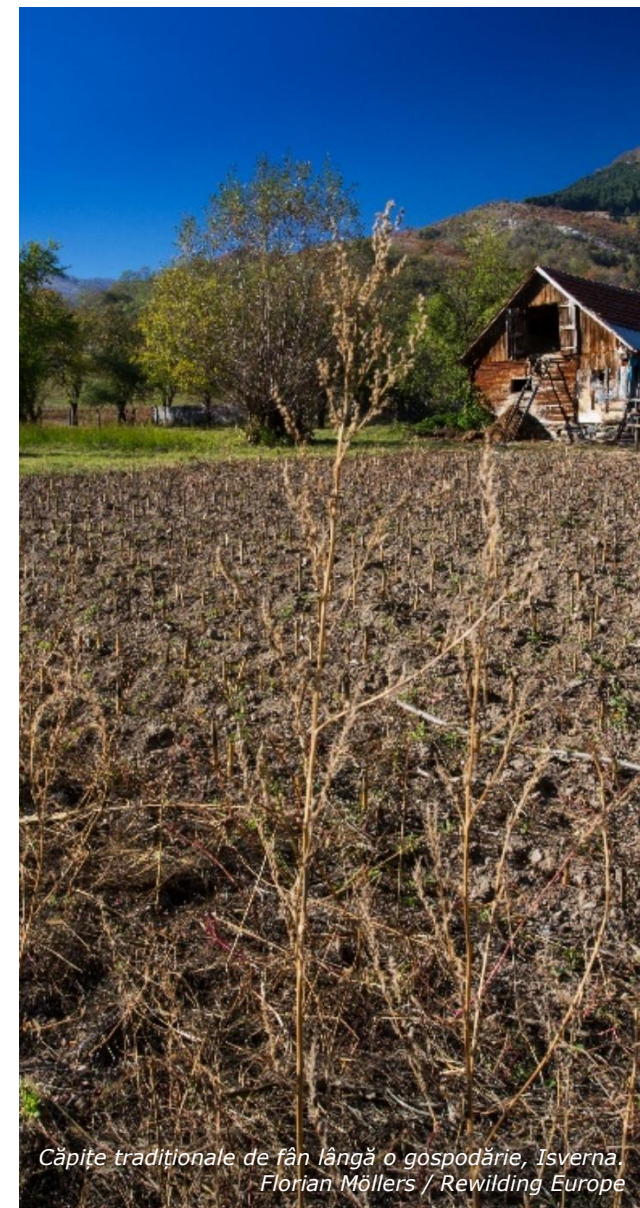
- **Prejudiciu** – persoana vătămată trebuie să fi suferit o pierdere sau un prejudiciu. Prejudiciul poate fi material sau nematerial, în funcție de posibilitatea evaluării prejudiciului în termeni monetari. Exemple de prejudicii materiale pot fi daunele aduse bunurilor, facturile de spital, nerealizarea de profit etc. Un exemplu de prejudiciu nematerial pot fi durerea și suferința.
- **Cauzalitate** – trebuie să existe o legătură de cauzalitate între conduita practicianului și prejudiciul suferit de persoana vătămată. În general, legătura de cauzalitate este exprimată în termeni de probabilitate, adică o astfel de conduită ar provoca în mod normal un astfel de prejudiciu. Cauzalitatea poate fi întreruptă de un eveniment intervenient, caz în care răspunderea civilă poate să nu se aplice.

Dacă se stabilește răspunderea civilă, practicianul poate fi obligat să plătească despăgubiri.¹¹ Cuantumul despăgubirilor se stabilește în funcție de natura și amploarea daunelor, precum și de circumstanțele în care s-au produs daunele.¹²

Ce înseamnă să fii neglijent și ce măsuri pot fi luate pentru a evita neglijența?

A fi neglijent înseamnă a nu exercita diligența obișnuită. Dacă acțiunile sunt considerate neglijente sau nu este o chestiune de fapt și va fi analizată în mod obiectiv. Testul pentru neglijență analizează dacă practicianul a acționat așa cum se așteaptă din partea unei persoane rezonabile în circumstanțele specifice ale situației. Dacă acționează în calitate profesională sau calificată, atunci acțiunile sale vor fi evaluate în raport cu modul în care un profesionist sau un expert ar fi acționat în aceeași situație.

În practică, se recomandă să se acționeze într-un mod care să înlăture orice neclarități cu privire la persoana care a făcut tot ce a putut pentru a evita orice prejudiciu și că nu a avut niciodată intenția de a cauza vreun prejudiciu. În acest context, evaluările de risc devin importante. Evaluările de risc înregistrează riscurile identificate de practicieni și măsurile luate pentru a evita sau a atenua aceste riscuri. Acest aspect poate fi util în a demonstra că practicianul a acționat în mod rezonabil, nu a fost neglijent și că prejudiciul suferit a fost inevitabil.

*Căpițe tradiționale de fân lângă o gospodărie, Isverna.
Florian Möllers / Rewilding Europe*

2.2 Cauzele care conduc la exonerarea sau limitarea răspunderii

Există situații în care regula generală de stabilire a răspunderii civile, astfel cum este descrisă mai sus, nu se aplică, iar practicianul poate să nu fie ținut răspunzător chiar dacă acțiunile sale au cauzat daune sau prejudicii ilicite și/sau a fost neglijent.

Răspunderea civilă este eliminată sau limitată atunci când prejudiciul este cauzat de:

- *Forță majoră*¹³ – acestea sunt evenimente care sunt complet în afara controlului oricărei persoane, cum ar fi dezastrele naturale (cutremure, inundații severe) sau războaiele. Dacă se produce un eveniment de forță majoră, acesta poate limita sau elimina răspunderea, deoarece se presupune că nimeni nu l-ar fi putut evita, dar este necesar să se demonstreze că s-au luat toate măsurile posibile pentru a evita sau limita producerea daunelor.
- *Eveniment imprevizibil*¹⁴ – acestea sunt evenimente neașteptate care pot apărea în cadrul activităților sau responsabilităților proprii ale persoanei, cum ar fi o defecțiune mecanică bruscă. Acestea pot fi, de asemenea, evenimente externe care nu sunt extraordinare, dar care nu pot fi prevenite nici măcar de o persoană extrem de diligentă, cum ar fi o furtună neobișnuit de puternică.

- *Culpa victimei*¹⁵ – dacă persoana care a suferit prejudiciul, în mod intenționat sau din neglijență, a contribuit la producerea prejudiciului sau dacă a agravat prejudiciul sau nu l-a evitat, în totalitate sau parțial, chiar dacă ar fi putut să o facă, persoana care este ținută răspunzătoare răspunde numai pentru partea din prejudiciu pe care a cauzat-o.
- *Legitimă apărare (sau apărarea altor persoane)*¹⁶ – în acest caz, prejudiciul este cauzat ca urmare a opririi unui prejudiciu iminent, grav și altfel inevitabil, provocat de un atac ilegal. Un atac poate fi îndreptat împotriva persoanei, dar și împotriva altor persoane, animale și drepturi recunoscute de lege, cum ar fi drepturile de proprietate și mijloacele de subsistență. În cazul apărării legitime, este necesar să se găsească un echilibru atunci când se evaluează necesitatea și proporționalitatea acțiunii defensive în comparație cu atacul, deoarece autoapărarea excesivă poate activa răspunderea civilă a persoanei respective.¹⁷
- *Starea de necesitate*¹⁸ – dacă persoana a acționat în stare de necesitate, aceasta este răspunzătoare numai în măsura beneficiului pe care l-a obținut din acțiunea sa. De exemplu, dacă o persoană distruge proprietatea unei alte persoane pentru a-și

salva propria proprietate, pragul răspunderii sale civile este valoarea proprietății salvate.

- *Exonerarea de răspundere în cazurile de răspundere civilă obiectivă*¹⁹ – deși nu este necesară existența unei culpe pentru a se constata răspunderea civilă obiectivă, există anumite excepții care pot elimina sau limita răspunderea, cum ar fi:
  - forță majoră: dacă un proiect de resălbăticire este responsabil pentru îngrădirea cailor sălbatici, dar un cutremur brusc distruge gardurile, permițând animalelor să scape și să provoace daune, proiectul ar putea să nu fie considerat răspunzător, deoarece fuga animalelor a rezultat din forță majoră;
  - culpa exclusivă a victimei: dacă o persoană pătrunde fără permisiune într-o rezervație naturală, unde se află bizoni care au fost reintroduși în zona respectivă, și se rănește în ciuda semnelor de avertizare clare, proiectul de resălbăticire ar putea să nu fie considerat răspunzător; sau
  - culpa exclusivă a unei terțe părți: dacă un braconier taie în mod deliberat un gard, lăsând lupii să scape și să atace animalele domestice, răspunderea ar putea reveni braconierului, și nu proprietarului gardului.

Exemplul 2

Un proiect de resălbăticire vizează o herghelie de cai sălbatici. O terță persoană își plimbă câinele fără lesă în apropiere. Câinele se apropie și atacă agresiv unul dintre cai. Îngrijitorul cailor, care este prezent și colectează date GPS de la zgărzi, intervine și rănește câinele în timp ce încearcă să-l sperie pentru a-l goni ca să protejeze calul.

În circumstanțe normale, vătămarea animalului altei persoane poate activa răspunderea civilă. Cu toate acestea, în acest caz, intervenția îngrijitorului poate fi justificată prin legitima apărare.

Răspunderea poate fi exclusă dacă:

- acțiunea a fost proporțională și necesară pentru a apăra calul de un pericol imediat;
- vătămarea câinelui nu a fost excesivă în raport cu amenințarea reprezentată; și
- nu a existat o alternativă rezonabilă pentru a preveni rănirea calului fără a provoca vătămări câinelui.

În plus, proprietarul câinelui poate fi parțial sau total răspunzător pentru incident din cauza incapacității sale de a-și controla câinele, în special într-o zonă în care se știe că sunt prezente animale. Absența lesei poate contribui și amplifica culpa, ceea ce vine în susținerea apărării proprietarului.

Exemplul 3

Camparea este permisă pe terenul Proprietarului B, iar un grup de persoane care au campat petrece noaptea acolo. Una dintre aceste persoane se rănește împiedicându-se de o creangă căzută.

În acest caz, Proprietarul B a invitat sau a permis accesul unor terți în scop recreativ. Odată ce proprietarul terenului consimte la o astfel de utilizare, acesta își asumă obligația de a avea grijă față de persoanele care intră pe teren. Aceasta include obligația de a lua măsuri rezonabile pentru a preveni prejudiciile previzibile.

Crengile căzute sunt un fenomen natural și nu toate pericolele activează răspunderea. Cu toate acestea, Proprietarul B poate fi ținut răspunzător dacă:

- creanga a căzut mai devreme și a fost lăsată într-un loc unde era probabil să provoace prejudicii; și
- proprietarul terenului nu a îndepărtat pericolul sau nu a avertizat în mod adecvat persoanele care campează cu privire la risc.

Pentru a evita răspunderea, Proprietarul B ar trebui să demonstreze că:

- a luat măsuri de precauție rezonabile, cum

ar fi inspecții periodice ale zonelor de camping;

- a amplasat semne de avertizare adecvate; sau
- creanga s-a desprins recent din copac și în mod neașteptat, făcând imposibilă intervenția la timp.

Dacă aceste măsuri de precauție au fost luate și incidentul a fost cu adevărat imprevizibil, răspunderea poate fi exclusă.

Exemplu 4

O persoană intră fără permisiune pe un teren privat și cade de pe o stâncă unde nu sunt amplasate semne de avertizare. Aceasta suferă leziuni grave.

Proprietarul terenului nu este automat răspunzător pentru rănilor suferite de persoanele care intră fără permisiune pe proprietatea sa. Răspunderea apare de obicei în cazul în care proprietarul terenului are o obligație legală de diligență, care este semnificativ redusă sau chiar absentă în cazul persoanelor care intră pe proprietate fără permisiune.

În acest scenariu, deși nu exista niciun semn care să avertizeze existența stâncii, partea

vătămată se afla ilegal pe teren. Accesul neautorizat și neexercitarea prudenței pot fi considerate culpa contributivă, ceea ce reduce sau exclude răspunderea proprietarului terenului.

Proprietarul terenului ar putea fi totuși considerat răspunzător dacă ar exista circumstanțe dovedite care ar îndeplini toate condițiile pentru activarea răspunderii. În absența acestor circumstanțe, este puțin probabil ca răspunderea civilă să se aplice proprietarului terenului în acest caz.

Exemplul 5

Un copil vizitează un proiect de resălbăticire împreună cu părinții săi. În timp ce părinții nu sunt atenți, copilul se apropie prea mult de un cal sălbatic și este lovit cu copita, suferind o fractură la braț.

Regula generală este că deținătorul unui animal (în acest caz, proiectul de resălbăticire) este răspunzător în mod obiectiv pentru daunele cauzate de acel animal, chiar și în absența unei culpe. Cu

toate acestea, răspunderea poate fi exclusă dacă proiectul poate dovedi că:

- a luat toate măsurile de siguranță rezonabile, cum ar fi semne vizibile care avertizează vizitatorii să nu se apropie, să nu hrănească și să nu atingă animalele;

- zona a fost marcată cu instrucțiuni pentru supravegherea copiilor și a animalelor de companie;
- calul nu a fost provocat și se comporta în limitele instinctelor sale naturale.

Dacă aceste condiții sunt îndeplinite și părinții copilului nu și-au supravegheat corespunzător copilul în ciuda avertismentelor clare, răspunderea poate fi transferată părinților, care sunt responsabili legal pentru supravegherea copilului lor.

Pe scurt, dacă în cadrul proiectului de resălbăticire s-a acționat cu diligența necesară, iar prejudiciul a rezultat din neîndeplinirea obligației de supraveghere de către părinți, proiectul poate fi exonerat de răspundere, iar părinții ar putea fi trași la răspundere pentru prejudiciul cauzat.

3. Răspunderea pentru daunele cauzate de structurile construite de om

Există răspundere obiectivă pentru daunele cauzate de construcții deficitare (*edificii*) sau de detașarea oricărei părți a acestora ca urmare a unui defect de construcție sau întreținere.²⁰ Aceasta înseamnă că un practician care deține o clădire sau alt tip de construcție este răspunzător, indiferent de culpă,

dacă daunele cauzate de aceasta au fost rezultatul fie al neîntreținerii structurii în stare bună, fie al unui viciu de construcție. Acesta ar fi cazul în care un practician nu întreține un zid vechi de delimitare și, în timpul unei ierni aspre, o parte a zidului se prăbușește pe terenul vecin, deteriorând culturile.

Practicianul ar fi ținut răspunzător pentru daunele cauzate de zidul prăbușit.

Ce se înțelege prin construcții (edificii)?

Noțiunea de *edificii* include bunurile imobile, ridicate la nivelul solului, cum ar fi clădirile și structurile

auxiliare aferente, gardurile, turnurile, podurile, barajele etc., dar și cele subterane, cum ar fi canalele și conductele.

Structurile improvizate sau temporare nu sunt considerate edificii, iar elementele naturale, cum ar fi rocile, plantațiile sau copacii, sunt, de asemenea, excluse din definiție. Cu toate acestea, o ascunzătoare pentru observarea păsărilor sau un loc de hrănire pentru vulturi ar putea fi considerate *edificii*, dacă sunt ridicate la nivelul solului.

Exemplul 6

Proprietarul C construiește un observator pentru pasări pe proprietatea sa. Structura are un viciu de construcție ascuns care, în cele din urmă, provoacă prăbușirea acesteia. Un trecător este rănit în urma incidentului, iar o parte din structură provoacă daune terenului vecin.

Înainte de prăbușire, Proprietarul C a descoperit defectul și a contactat un contractor pentru a-l repara. Au convenit asupra unei anumite date pentru intervenție, dar contractorul nu s-a prezentat la data stabilită. Turnul de observație s-a prăbușit cu o zi înainte de sosirea contractorului, patru zile mai târziu.

În acest scenariu, Proprietarul C este probabil

să fie considerat răspunzător în temeiul normelor de răspundere civilă obiectivă pentru daunele cauzate de bunurile aflate în custodia sa, chiar dacă viciul nu era evident sau vizibil.

Deși Proprietarul C a luat măsuri rezonabile pentru a remedia problema, faptul că era conștient de viciu și nu a luat măsuri temporare de siguranță, cum ar fi interzicerea accesului sau consolidarea structurii, poate cântări împotriva sa în ceea ce privește exonerarea. Cu toate acestea, eforturile de a angaja un contractor pentru a remedia viciul pot fi relevante pentru limitarea răspunderii sau stabilirea vinovaților.

Proprietarul C poate avea, de asemenea, motive să solicite despăgubiri contractorului pentru neprezentarea la data convenită, în special dacă există o obligație contractuală și întârzierea a contribuit direct la producerea daunelor.²¹

Deoarece partea vătămată (trecătorul) nu a contribuit la incident, nu există o vină contributivă, iar responsabilitatea principală revine Proprietarului C.

Exemplul 7

Un vizitator intră pe proprietatea Proprietarului D și, în timp ce se plimba, se

împiedică de un grătar de scurgere ascunsă, rupându-și piciorul.

Deși acest incident nu se încadrează în prevederile specifice ale Codului Civil privind ruina edificiului din cauza viciilor de construcție sau întreținere, răspunderea poate fi totuși activată în temeiul răspunderii civile obiective pentru daunele cauzate de obiectele aflate în custodia unei persoane. Grătarul de scurgere, ca parte a proprietății proprietarului terenului, este considerat a fi în grija acestuia.

Dacă nu se aplică nicio excepție, de exemplu forță majoră sau culpa unui terț, Proprietarul D poate fi răspunzător pentru prejudiciu, chiar și în absența unei culpe.

Cu toate acestea, dacă vizitatorul a intrat fără permisiune într-o zonă privată restricționată sau clar marcată, acest aspect ar putea fi considerat o culpă contributivă. În acest caz, răspunderea Proprietarului D poate fi atenuată, despăgubirea fiind ajustată proporțional pentru a reflecta comportamentul victimei. Acest exemplu subliniază importanța semnalizării clare și a restricțiilor de acces pentru gestionarea riscurilor de răspundere pe terenurile private, în special în contextul resălbățirii, unde administrarea pasivă a terenurilor poate conduce la apariția de nereguli pe teren.

4. Răspunderea pentru daunele cauzate de alunecări de teren și inundații

Alunecările de teren și inundațiile nu intră sub incidența răspunderii civile obiective, prin urmare trebuie să se aplice toate cerințele pentru stabilirea răspunderii subiective.

În măsura în care un proiect de resălbăticire implică anumite acțiuni care modelează peisajul natural (e.g., tăierea copacilor alohtoni, excavarea terenului pentru a crea un iaz natural sau permiterea unui râu să revină la cursul său natural), practicianul ar trebui să ia în considerare dacă o astfel de acțiune poate avea un impact negativ asupra terenurilor învecinate și poate provoca prăbușiri, alunecări de teren sau inundații.

În astfel de situații, răspunderea revine cel mai probabil practicianului care a întreprins astfel de acțiuni fiind conștient, de exemplu, că terenul este situat într-o zonă în care astfel de evenimente sunt destul de frecvente și susceptibile să se producă.

Exemplul 8

În cadrul unui proiect de resălbăticire, se decide să dreneze un mic lac artificial pentru a reface zona mlaștinoasă din apropiere. În acest scop, se creează un canal de drenaj. Cu toate acestea, din cauza unei erori de proiectare, apa este redirecționată în mod neintenționat pe terenurile agricole învecinate, provocând inundații și pagube culturilor.

În acest scenariu, proiectul de resălbăticire este susceptibil să fie considerat răspunzător în temeiul normelor generale privind răspunderea civilă delictuală pentru cauzarea unui prejudiciu nejustificat din culpă. Eroarea de proiectare reprezintă un act culpabil (neglijență) care a adus în mod direct prejudicii terenului vecinului.

Responsabilul proiectului de resălbăticire poate fi obligat să despăgubească vecinul pentru întreaga valoare a pierderii, inclusiv pentru daunele aduse culturilor și orice impact economic asociat. Responsabilul proiectului poate fi, de asemenea, obligat să remedieze sau să oprească drenajul defectuos pentru a preveni alte daune.

Exemplul 9

În cadrul unui proiect amplu de resălbăticire, unui râu i se permite să revină în lunca naturală. Pentru a face acest lucru posibil, proprietarul terenului încetează în mod deliberat întreținerea digurilor și a sistemelor de protecție împotriva inundațiilor de pe proprietatea sa.

În timpul unei perioade de precipitații neobișnuit de abundente, terenurile învecinate sunt inundate, provocând daune proprietății. În timp, râul erodează și terenurile adiacente deținute de un vecin, făcând ca anumite părți ale terenului să devină nesigure pentru pășunat.

În acest caz, precipitațiile abundente pot fi considerate un eveniment de forță majoră dacă îndeplinesc aceste criterii pentru a exclude sau a atenua răspunderea (e.g., au fost cu adevărat excepționale și nu au făcut parte din variațiile sezoniere normale).

Cu toate acestea, previzibilitatea și măsurile preventive sunt, de asemenea, importante. Dacă se poate demonstra că decizia proprietarului terenului de a nu continua măsurile de apărare a crescut semnificativ

riscul de daune sau a contribuit la prejudiciu, acesta poate fi în continuare considerat răspunzător, mai ales dacă precipitațiile, deși abundente, nu au fost extraordinare. În schimb, dacă precipitațiile au fost cu adevărat excepționale și proprietarul terenului a acționat în cadrul unui proiect care a presupus schimbări în ceea ce privește folosința permisă în mod legal a terenului (e.g., un proiect de resălbăticire), acesta poate invoca forța majoră ca apărare completă.

Proprietarul terenului ar trebui să ia în considerare și dacă eroziunea în timp ar fi putut fi prevăzută sau atenuată. Dacă eroziunea a fost o consecință graduală și previzibilă a modificării sistemelor de protecție a râului, răspunderea ar putea decurge din neglijență sau din neadoptarea măsurilor de precauție, mai curând decât dintr-un singur eveniment de forță majoră.

*Clădire veche din lemn la fosta stație meteorologică de la Cuntu, Carpații Meridionali, Munții Ţarcu, Caraş-Severin.
Florian Möllers / Rewilding Europe*

5. Răspunderea pentru daunele cauzate de copaci, crengi sau rădăcini

Ca regulă generală, copacii trebuie plantați la o distanță de cel puțin 2 metri de linia de demarcație, cu excepția copacilor mai mici de 2 metri, a plantațiilor și a gardurilor vii. Regula generală este anulată dacă legea, reglementările de urbanism sau obiceiurile locale prevăd altfel.²²

Nerespectarea acestor cerințe privind distanța dă dreptul proprietarului terenului vecin să solicite proprietarului/administratorului terenului să îndepărteze vegetația sau să o taie la o înălțime adecvată. Acest lucru se face pe cheltuiala proprietarului/administratorului terenului.

Proprietarul terenului învecinat are, de asemenea, dreptul de a tăia rădăcinile sau crengile copacilor care se extind peste terenul său. Acest lucru se aplică atât în cazul în care copacii au fost plantați respectând distanța legală, cât și în cazul în care această distanță limită nu a fost respectată.²³

Exemplul 10

Rădăcinile unui arbore de pe proprietatea Proprietarului E se extind pe terenul vecin și distrug o parte din zidul de delimitare.

Proprietarul E poate fi ținut răspunzător pentru daune, cu excepția cazului în care poate demonstra că daunele nu au fost cauzate din culpa sa sau că ar fi survenit chiar dacă ar fi luat

toate măsurile de precauție rezonabile. În evaluarea răspunderii, constituie factori relevanți atât caracteristicile specifice ale arborelui și cât și dacă era previzibil că rădăcinile vor ajunge pe proprietatea vecină.

Pentru a exclude sau limita răspunderea, Proprietarul E ar trebui să demonstreze că:

- a plantat sau întreținut arborele respectând distanța minimă de 2 metri de limita proprietății, conform legii;
- a luat măsuri rezonabile pentru a monitoriza și controla extinderea rădăcinilor; sau
- rădăcinile ar fi cauzat daune chiar dacă s-ar fi acționat cu diligență.

Cu toate acestea, dacă rădăcinile nu numai că au cauzat daune, dar s-au și extins fizic pe terenul vecinului, Proprietarul E poate fi în continuare răspunzător, chiar dacă arborele a fost plantat la distanța cerută. Încălcarea nepermisă a terenului este considerată o încălcare a drepturilor de proprietate ale vecinului, indiferent de respectarea inițială a regulilor de plantare.

6. Răspundere pentru daunele cauzate de incendii

Dacă practicienii în domeniul resălbăticitrii utilizează focul, este important să se acorde o atenție specială condițiilor în care îl utilizează și să se adopte toate măsurile necesare pentru a minimiza și a atenua riscurile. Dacă practicienii nu iau măsuri rezonabile pentru a preveni, reduce și/sau controla

răspândirea focului, aceștia pot fi răspunzători, iar proprietarii de terenuri afectați pot solicita o ordonanță judecătorească și/sau despăgubiri.²⁴

Există obligații specifice pe care practicienii trebuie să le cunoască. Proprietarii de păduri pot pune în

pericol populația și bunurile acestora sau pot aduce prejudicii mediului înconjurător atunci când utilizează focul în cadrul activităților lor. Prin urmare, aceștia sunt obligați să ia anumite măsuri pentru a preveni și stinge incendiile. Printre

acestea, se numără interzicerea aprinderii focurilor în lunile februarie-martie și septembrie-octombrie, deoarece aceste perioade preced perioadele critice de incendii în zonele forestiere naționale. Totodată, trebuie să se abțină de la utilizarea focului în timpul sezonului turistic de vârf, când mai multe persoane vizitează pădurile. Zonele uscate din apropierea construcțiilor (e.g., cabane, cabane turistice) trebuie, de asemenea, curățate de resturi. În plus, la intrarea în pădure și pe traseele turistice trebuie amplasate panouri și afișe cu informații adecvate care să explice cum se pot preveni și stinge incendiile forestiere.²⁵

Exemplul 11

O zonă împădurită urmează să fie resălbăticită și, în acest context, Proprietarul F încetează să o mai întrețină și să o curețe de resturi. În timp, tufișurile uscate și vegetația încep să se acumuleze. În timpul unei veri deosebit de secetoase, izbucnește un incendiu care se extinde la terenurile învecinate, provocând pagube culturilor și rănind persoane. Vecinul susține că turiștii care campează în sălbăticie – care au fost invitați pe teren – aprind în mod regulat focuri de tabără și că Proprietarul F a tolerat acest comportament.

Într-un astfel de caz, Proprietarul F poate fi tras la răspundere pentru că nu a luat măsuri rezonabile pentru (i) a preveni izbucnirea unui incendiu și (ii) a preveni sau limita răspândirea acestuia pe terenurile învecinate. Răspunderea ar

putea fi activată dacă se constată că Proprietarul F a fost neglijent în gestionarea riscurilor cunoscute, cum ar fi permiterea focurilor de tabără în condiții de secetă și acumularea de materiale combustibile.

Cu toate acestea, Proprietarul F poate limita sau exclude răspunderea demonstrând că a luat măsuri adecvate și în timp util pentru prevenirea incendiilor. De exemplu, dacă Proprietarul F a interzis în mod clar focurile (e.g., prin amplasarea de semne de avertizare), a îndepărtat în mod regulat vegetația uscată din apropierea structurilor sau căilor de acces și a menținut un spațiu de protecție în jurul zonelor importante, acest lucru ar putea veni în susținerea ideii că proprietarul a acționat cu diligență și și-a îndeplinit obligațiile legale.

Note de final:

1. Codul Civil, articolele 1349-1395.
2. Codul Civil, articolul 1349 alineatul (1).
3. Legea nr. 287/2009, cu modificările ulterioare, disponibilă [aici](#).
4. Codul Civil, articolul 1349(2)(3).
5. Codul Civil, articolul 1375.
6. Codul Civil, articolul 1376.
7. Codul Civil, articolul 1378.
8. Deși Codul Civil nu conține o dispoziție specifică care să acopere în mod general răspunderea pentru activități periculoase, aceasta este reglementată de legi speciale, cum ar fi răspunderea pentru mediu sau răspunderea pentru produse.
9. Codul Civil, articolul 1377.
10. Codul Civil, articolele 1357 și 1358. În timp ce articolul 1357 servește ca referință juridică privind condițiile răspunderii civile subiective, articolul 1358 conține criteriile specifice pentru evaluarea culpei.
11. Codul Civil, articolul 1381.
12. Codul Civil, articolul 1385.
13. Codul Civil, articolul 1351 alineatul (2).
14. Codul Civil, articolul 1351 alineatul (3).
15. Codul Civil, articolul 1352.
16. Codul Civil, articolul 1360 alineatul (1).
17. Codul Civil, articolul 1360 alineatul (2).
18. Codul Civil, articolul 1361.
19. Codul Civil, articolul 1380.
20. Codul Civil, articolul 1378.
21. Codul Civil, articolul 1350.
22. Codul Civil, articolul 613 alineatul (1).
23. Codul Civil, articolul 613 alineatul (2).
24. Codul Civil, articolul 1376.
25. Articolul 40 din [Regulamentul](#) privind gestionarea situațiilor de urgență ca urmare a incendiilor de pădure, aprobat prin Ordinul 1475/2006 al Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale.

Contactați-ne

Mai multe informații despre resălbăticire și problemele abordate în această notă de orientare sunt disponibile pe site-urile web ale [The Lifescape Project](#) și [Rewilding Europe](#).

Dacă aveți întrebări, vă rugăm să contactați:

Elsie Blackshaw-Crosby

E: elsie.blackshaw@lifescapeproject.org

Catarina Prata

E: catarina.prata@lifescapeproject.org

Mulțumiri

Mulțumiri Rewilding Romania pentru că a împărtășit experiențele lor practice de resălbăticire în România. Mulțumiri, de asemenea, Clifford Chance LLP pentru sprijinul juridic acordat în elaborarea acestei note informative.

Această publicație nu tratează neapărat toate subiectele importante și nu acoperă toate aspectele subiectelor pe care le abordează. Nu este concepută pentru a oferi consultanță juridică sau de altă natură. Nu ar trebui să presupuneți că studiile de caz se aplică situației dumneavoastră și vă recomandăm să solicitați consultanță juridică specifică.